

Άρειος Πάγος: 1023/1996 (Τμ.Β')

Πηγή: ΔΕΕ 1/1997 (σελ.86) (έτος 3ο)

Περίληψη: Ναυτικό ατύχημα. Εφαρμοστέο Δίκαιο. Προθεσμία αναίρεσης. Οι αξιώσεις του ναυτικού λόγω ασθένειας ή εργατικού ατυχήματος όταν αυτό συνιστά αδικοπραξία του εργοδότη ή των υπ' αυτού προστηθέντων, ρυθμίζονται από το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση ναυτολόγησης, το οποίο είναι αυτό, στο οποίο υποβλήθηκαν τα μέρη κατά τη σύναψή της ή που αρμόζει από το σύνολο των περιστάσεων.

Κατά το κυπριακό δίκαιο, δεν υπάρχει αυτοτελής ευθύνη του εργοδότη από εργατικό ατύχημα, αλλά ο παθών δικαιούται να ζητήσει πλήρη αποζημίωση καθώς και χρηματική ικανοποίηση για σωματική βλάβη που υπέστη κατά την εκτέλεση της εργασίας του.

Παράβαση της υποχρέωσης της τηρήσεως των όρων ασφαλείας κατά την εργασία του ναυτικού, υπάρχει όταν ο εργοδότης ή ο προστηθείς απ' αυτόν πλοίαρχος, ενώ γνωρίζει την ασθένεια του ναυτικού εξακολουθεί να τον απασχολεί κάτω από συνθήκες εργασίας που έχουν ως αποτέλεσμα την επιδείνωση της κατάστασης της υγείας του και την ολική ή μερική ανικανότητά του προς εργασία.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. Ν. ΚΑΒΑΛΛΙΕΡΟΣ (Αντιπρόεδρος)

Εισηγητής: κ. Α. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΗΣ (Αρεοπαγίτης)

Δικηγόροι: κ.κ. Γ. Παυλάκης, Γ. Ησαΐας

Κατά το άρθρο 564 παρ.1 ΚΠολΔ, η προθεσμία για την αναίρεση, αν ο αναιρεσείων διαμένει στην Ελλάδα, είναι τριάντα ημέρες και αρχίζει από την επίδοση της απόφασης. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. 2483/10.1.1992 έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Αθηνών Σ.Λ., αντίγραφο της προσβαλλομένης απόφασης του Εφετείου Πειραιώς (υπ' αριθμ. 1340/1991) επιδόθηκε νομίμως αυθημερόν με επιμέλεια της πρώτης αναιρεσίβλητης στο νόμιμο αντίκλητο και δικηγόρο του αναιρεσείοντος Γεώργ. Παυλάκη (άρθρ. 96, 143 παρ.1 του ΚΠολΔ), ο οποίος διορίστηκε και παρέστη στη δευτεροβάθμια δίκη ως πληρεξουσιός του

δυνάμει του υπ'αριθμ. 703/1990 πληρεξουσίου της συμβολαιογράφου Χίου Ε.Τ. Συνεπώς η κρινόμενη αίτηση, εφόσον, όπως προκύπτει από το νόμιμο αντίγραφο της που υπάρχει στη δικογραφία, ασκήθηκε στις 31.8.1993, μετά δηλαδή την πάροδο της προαναφερομένης προθεσμίας των 30 ημερών, πρέπει, ως προς την ως άνω πρώτη αναιρεσίβλητη να κηρυχθεί απαράδεκτη, ως προς δε τους λοιπούς αναιρεσιβλήτους να εξετασθεί (αρθρ. 75 του ΚΠολΔ).

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 25 και 26 του ΑΚ προκύπτει ότι οι αξιώσεις του ναυτικού λόγω ασθενείας ή εργατικού ατυχήματος και όταν αυτό συνιστά αδικοπραξία του εργοδότη ή των υπ' αυτού προστηθέντων ρυθμίζονται από το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση της ναυτολόγησης, το οποίο είναι εκείνο στο οποίο υποβλήθηκαν τα συμβαλλόμενα μέρη ή αρμόζει από το σύνολο των ειδικών συνθηκών. Κατά το δίκαιο εξάλλου της Κυπριακής Πολιτείας (βλ. προσαγόμενη από 15.5.1989 γνωμοδότηση του Ελληνικού Ινστιτούτου Διεθνούς και Αλλοδαπού Δικαίου) δεν προβλέπεται (κατ' αρχήν) αυτοτελής ευθύνη του εργοδότη από εργατικό ατύχημα, αλλά ο ναυτικός έχει δικαίωμα να ζητήσει κατά τις διατάξεις του νόμου περί αστικών αδικημάτων (Κεφ. 148 αρθρ. 4, 57,59) πλήρη αποζημίωση, καθώς και χρηματική ικανοποίηση για τη σωματική βλάβη ή τη βλάβη της υγείας του που υπέστη κατά την εργασία του όταν αυτές οφείλονται σε παράβαση της υποχρέωσης του εργοδότη ή των υπ' αυτού προστηθέντων να μεριμνήσουν για την ασφάλειά του. Ο ενάγων στην περίπτωση αυτή δεν είναι υποχρεωμένος να επικαλεσθεί και αποδείξει πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν, αλλά εναπόκειται στον εργοδότη να επικαλεσθεί και αποδείξει κατ' ένσταση ή ότι κατέβαλε την προσήκουσα επιμέλεια ή ότι το ατύχημα οφείλεται αποκλειστικά σε υπαιτιότητα του ναυτικού (οπότε αυτός απαλλάσσεται τελείως) ή σε συντρέχον πταίσμα τούτου, οπότε η αποζημίωση μειώνεται αναλόγως από το δικαστήριο. Παράβαση δε της υποχρέωσης για την ασφάλεια του ναυτικού υπάρχει και όταν ο εργοδότης ή ο προστηθείς από αυτόν πλοίαρχος τελών εν γνώσει της ασθενείας του ναυτικού εξακολουθεί να απασχολεί τούτον με τις ίδιες συνθήκες εργασίας με αποτέλεσμα να επιδεινωθεί η κατάσταση της υγείας του και να καταστεί ολικά ή μερικά ανίκανος προς εργασία.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Εφετείο δέχθηκε κατά την ανέλεγκτη εκτίμηση των αποδείξων τα εξής: Ο αναιρεσείων ναυτολογήθηκε ως υποπλοίαρχος με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας με την οποία οι συμβαλλόμενοι υποβλήθηκαν στο κυπριακό δίκαιο, στο υπό κυπριακή σημαία πλοίο της πρώτης αναιρεσίβλητης "J" στις 5.3.1987 και παρέσχε σε αυτό τις υπηρεσίες του μέχρι της 17.10.1987, οπότε αποναυτολογήθηκε λόγω ασθενείας. Κατά την διάρκεια της ναυτολόγησής του και ειδικότερα στις αρχές Ιουλίου 1987 αισθάνθηκε ενοχλήσεις στο δεξιό πόδι του και επισκέφθηκε για το λόγο αυτό στο λιμάνη Βάρνας της Βουλγαρίας ιατρό, ο οποίος του έδωσε χάπια για θεραπεία ισχυαλγίας. Στη συνέχεια εξακολούθησε την υπηρεσία του και περί τα μέσα του Αυγούστου το πλοίο κατέπλευσε για μερικές ημέρες στον Πειραιά, όπου εξετάστηκε από ορθοπεδικό ιατρό συμβεβλημένο με την πρώτη και δεύτερη από τους αναιρεσιβλήτους, ο οποίος τον παρέπεμψε σε ακτινολόγο, που διέγνωσε ενδείξεις δισκοπάθειας 04 και 05 μεσοσπονδυλίου διαστήματος. Ωστόσο δεν έπαυσε να παρέχει τις υπηρεσίες του και όταν το πλοίο μετά τον Πειραιά κατέπλευσε στο λιμάνι Borgas της Βουλγαρίας στις 7.10.1987 εξετάστηκε πάλι λόγω των έντονων πόνων που αισθανόταν από ιατρό στο νοσοκομείο DISTRICT UNITED HOSPITAL, ο οποίος διέγνωσε πάρεση της δεξιάς περόνης και ανάγκη νοσηλείας του σε νοσοκομείο. Όμως και μετά τη διάγνωση αυτή ο αναιρεσείων δεν δέχτηκε πρόταση του πλοιάρχου να απολυθεί αμέσως πριν την άφιξη αντικαταστάτη αλλά συνέχισε να εργάζεται κανονικά επί δεκαήμερο, δηλαδή μέχρι της 17/10/1987 οπότε έφθασε ο αντικαταστάτης του και απολύθηκε λόγω ασθενείας.

Με τις παραδοχές αυτές απέρριψε την έφεση του αναιρεσειόντος, δέχθηκε την έφεση των αναιρεσιβλήτων και (εκτός των άλλων) απέρριψε την αγωγή του πρώτου ως προς τα αιτήματα της καταβολής αποζημίωσης για ανικανότητα προς εργασία από εργατικό ατύχημα που οφείλετο σε δόλο του εργοδότη και του υπ'αυτού προστηθέντος, άλλως σε υπαίτια εκ μέρους του παράβαση ειδικών κανονισμών ασφαλείας (άρθρ. 16 του Ν 551/1915, 914 ΑΚ) και της επιδίκασης χρηματικής ικανοποίησης λόγω της ηθικής βλάβης (άρθρ. 932 ΑΚ) που υπέστη από το οφειλόμενο σε υπαιτιότητα (δόλο ή αμέλεια των ίδιων) ατύχημα, με την αιτιολογία ότι η συμπεριφορά των αναιρεσιβλήτων και του προστηθέντος από αυτές πλοιάρχου δεν θεμελιώνει τόσον κατά τις διατάξεις του κυπριακού δικαίου, όσον και κατά τις διατάξεις

του ελληνικού δικαίου, αδικοπραξία και "ειδικώς τη δόλια απόκρυψη" της ιατρικής διάγνωσης αναφορικά με την πάθηση του αναιρεσειόντος ή από αμέλεια παράλειψη ανακοίνωσης της πάθησης στον ίδιο και την προτροπή του να συνεχίσει ναυτολογημένος στο πλοίο όπου παρείχε κατά το χρονικό διάστημα από 24.8.1987 τις υπηρεσίες του χωρίς να παραπτονεθεί ότι οι πόνοι που αισθανόταν ήταν τέτοιοι ώστε να τον δυσκολεύουν στην εκτέλεση της εργασίας του. Με την κρίση όμως αυτή διέλαβε ασαφείς και ανεπαρκείς αιτιολογίες ως προς το ζήτημα της ευθύνης των αναιρεσιβλήτων από αδικοπραξία, για την ύπαρξη της οποίας (ευθύνης) κατά τις διατάξεις του εφαρμοστέου κυπριακού δικαίου (όπως άλλωστε και κατά τις διατάξεις του ελληνικού δικαίου) ούτε η αποσιώπηση του πορίσματος της ιατρικής εξέτασης του αναιρεσειόντος ή η προτροπή προς συνέχιση της εργασίας του, ούτε η διατύπωση παραπόνων εκ μέρους του αναιρεσειόντος για πόνους που δυσκολεύουν την εκτέλεση της εργασίας του ήταν αναγκαίες, αλλά αρκούσε η διαπίστωση της συνδρομής ή μη των επικληθέντων με την αγωγή του αναιρεσειόντος περιστατικών ότι ο πλοίαρχος ή ο εργοδότης έλαβε γνώση της ασθενείας του και εν τούτοις εξακολούθησε να τον απασχολεί με τις ίδιες συνθήκες εργασίας, με αποτέλεσμα να επιδεινωθεί η ασθένειά του και να καταστεί από υπαιτιότητά τους (πρόθεση ή αμέλεια) ολικά ή μερικά ανίκανος προς εργασία, για την ύπαρξη των οποίων όμως (περιστατικών) οι σχετικές ως άνω παραδοχές είναι ασαφείς και ανεπαρκείς.

Πρέπει συνεπώς να αναιρεθεί η προσβαλλομένη απόφαση (ως προς τα κεφάλαια που αφορούν το κύριο αίτημα της αποζημίωσης λόγω ανικανότητας προς εργασία και την επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης), σύμφωνα με το άρθρο 559 αριθ. 19 του ΚΠολΔ και τους πρώτο και δεύτερο (εν μέρει) λόγους του αναιρετηρίου, να παραπεμφθεί δε η υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο αυτό Εφετείο που θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές (άρθρ. 580 παρ.3 ΚΠολΔ), να καταδικασθούν οι ως άνω δεύτερη και τρίτος από τους αναιρεσιβλήτους στην πληρωμή της δικαστικής δαπάνης του αναιρεσειόντος και να καταδικασθεί επίσης ο αναιρεσειών στην πληρωμή της δικαστικής δαπάνης της πρώτης αναιρεσιβλήτης (Άρθρα 176, 183 ΚΠολΔ) ως προς την οποία κρίθηκε απορριπτέα η αναίρεση, κατά τα εκτιθέμενα στην πρώτη σκέψη της παρούσης.

(Απορρίπτει την αίτηση για αναίρεση της απόφασης 1340/1991 ΕφΠειρ.)